L’equip GIAP investiga la xarxa de talaies històriques a Tenerife

L’investigador del GIAP Francesc C. Conesa i Jared Carballo (Universitat de La Laguna, ULL) ens parlen de VIGILANT. Aquest nou projecte conjunt pretén aportar nova llum sobre la històrica xarxa de talaies defensives que avisaven de l’arribada de corsaris a l’illa de Tenerife (Illes Canàries). El projecte ha estat finançat recentment per la Direcció General de Patrimoni Cultural del Govern de Canàries.

Conesa es troba actualment fent una estada de recerca al Laboratori de Micromorfologia i Biomarcadors Arqueològics (AMBI Lab) de la Universitat de La Laguna (ULL), a Tenerife. Allà, Conesa contribueix al laboratori integrant la teledetecció amb la geoarqueologia de sòls i sediments per entendre patrons d’ús i organització dels paisatges culturals illencs en una varietat de contextos aborígens i colonials primers.

“Durant una visita de camp, fa uns mesos, **vam documentar les restes d’una estructura circular de pedra al cim d’un turó** prominent a prop de La Laguna, la capital històrica de l’illa i alhora un centre urbà que és Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO”, explica Conesa.

Veïns i excursionistes locals coneixien l’estructura, però no apareixia a cap inventari o base de dades oficial de patrimoni. Una cerca preliminar en arxius locals, fotografies aèries i mapes topogràfics va donar com a resultat noves ubicacions que podrien tenir estructures similars.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Beacon stations were located in highly inter-visibility locations to repeat signals towards the main harbour, Santa Cruz, and the historical capital La Laguna, located further inland.

Conesa continua: "Totes les dades recollides apuntaven a una sèrie d'estacions de vigilància que empraven senyals de foc i fum per alertar el port i els habitants de l'interior de possibles vaixells enemics o flotes de guerra que navegaven a prop. **La xarxa de talaies es va establir durant els inicis del colonialisme europeu al segle XVI i va durar fins l'arribada de les comunicacions per cable modernes al XIX**. Teníem totes les peces per a convertir VIGILANT en un projecte de recerca plenament finançat!".

"Aquest és un nou cas d'estudi d'arqueologia dels inicis del colonialisme en contextos insulars.

Jared Carballo (ULL) codirigeix el projecte: "Aquest és un nou cas d'estudi d'arqueologia dels inicis del colonialisme en contextos insulars. Tenerife compta amb arxius abundants i ben conservats, i ara estem recopilant actes de reunions del Cabildo que ens informen sobre el context polític de les talaies i la vida quotidiana dels vigilants: els seus noms, el salari que

rebien -si en tenien. També podem extreure els noms de muntanyes i turons que es feien servir com a estacions de vigilància de manera regular".

> Les talaies es van ubicar en llocs d'alta visibilitat per a repetir les senyals cap al port principal, Santa Cruz, i la capital històrica, La Laguna, ubicada més cap a l'interior.

Francesc C. Conesa i Jared Carballo estan **treballant amb un equip de membres del AMBI Lab i la ULL**, juntament amb la pilot de drons del GIAP Paloma Aliende. Xavi Rubio-Campillo, director del grup de recerca DIDPATRI de la Universitat de Barcelona, també utilitzarà HisTeNa, una nova eina basada en Python per anotar, consultar i visualitzar ràpidament informació de grans bases de dades de text.

Les bases de dades geoespacials són extremadament útils per a recuperar la toponímia local.

La **mineria de dades d'arxiu i fonts primàries** és el primer pas per anar més enllà en la validació de possibles ubicacions de talaies en mapes històrics i topogràfics. "L'agència pública de dades espacials de les Canàries, el GRAFCAN, ofereix mapes d'alta resolució, cobertura Lidar i ortofotos històriques i actuals fins a una resolució de 12 cm", comenta Conesa. "Aquests conjunts de dades geoespacials són extremadament útils per a recuperar la toponímia local, avaluar l'anàlisi d'intervisibilitat basada en SIG i planificar la prospecció sobre el terreny".

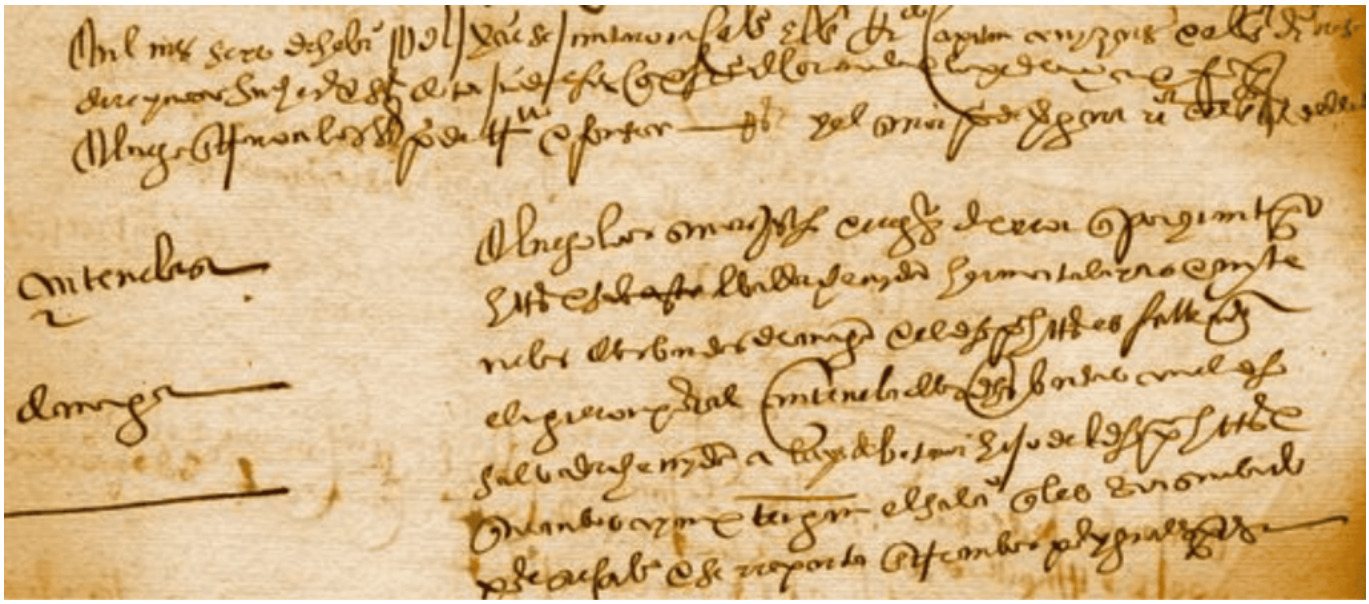
Vista de San Cristóbal de La Laguna des d'una talaia històrica.

"**Durant segles, la xarxa de talaies va ser la primera línia de defensa de l'illa contra pirates, corsaris o enemics de la corona**. Les persones que treballaven com a vigilants eren pastors i agricultors, i mantenien les seves activitats agropastorals mentre estaven de servei. Com a resultat, moltes ubicacions de talaies estan associades a impressionants restes etnogràfiques, com cabanes i terrasses de conreu. Així, estem estudiant la configuració dels paisatges culturals de Tenerife en l'època dels inicis del colonialisme", conclou Jared Carballo (ULL).

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

VIGILANT inicia la seva fase inicial. L'equip es centrarà en la xarxa de talaies a la reserva natural d'Anaga i als turons del voltant de Santa Cruz i La Laguna. L'anàlisi geoespacial del territori es combinarà amb el treball de camp i la documentació aèria mitjançant drons durant la tardor. Es crearà un primer inventari d'ubicacions de talaies amb un estudi de les restes visibles encara avui en dia, per a planificar noves excavacions i, eventualment, crear una sèrie de noves rutes de senderisme cultural.

Seguiu les notícies de l'equip GIAP per estar al dia de les novetats del projecte!

Manuscrit de mitjans del segle XVI, amb disposicions per a la vigilància. Afortunadament per a nosaltres, molts arxius locals s'han transcrit i digitalitzat.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)